

**КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ
ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

156

10 березня 23

м. Харків

**виїзного засідання Комітету на тему:
«Проблеми довкілля та шкода, нанесена повномасштабним вторгненням
російських військ в Україну»**

ГОЛОВУЄ: голова Комітету Бондаренко О.В.

ПРИСУТНІ члени Комітету: Криворучкіна О.В., Прощук Е.П., Матусевич О.Б.,
Нестеренко К.О., Фельдман О.Б., Якименко П.В.

ВІДСУТНІ члени Комітету: Василенко Л.В., Івахів С.П., Овчинникова Ю.Ю.,
Лабунська А.В., Магера С.В., Мандзій С.В., Соха Р.В., Короленко В.Ю.,
Кривошеєв І.С., Чорний В.І., Шахов С.В.

ПРИСУТНІ:

працівники секретаріату: Воловенко О.П., Лопушенко О.І.

помічники-консультанти народних депутатів України – членів Комітету:
Криворучкіної О.В. – Мороз А.О., Сагайдак М.П., Прощука Е.П. – Турик М.В.

ЗАПРОШЕНІ:

Богач Олексій Анатолійович – перший заступник директора департаменту
житлово-комунального господарства Харківської міської ради;

Божко Тетяна Василівна – начальник Регіонального офісу водних ресурсів
у Харківській області;

Войтенко Віктор Іванович – начальник Красноградської районної військової
адміністрації;

Волобуєв Олександр Васильович – начальник Головного управління
Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Харківській області;

Гречаник Руслан Мар'янович – перший заступник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України;

Дриль Володимир Володимирович – заступник начальника управління – начальник відділу охорони водних біоресурсів «Рибоохоронний патруль» Управління Державного агентства меліорації та рибного господарства у Харківській області;

Зубович Ігор Олегович – т.в.о. Голови Державної екологічної інспекції України;

Іванов Євген Геннадійович – заступник начальника Харківської обласної військової адміністрації;

Камаса Михайло Юрійович – завідувач Сектору організаційного забезпечення, взаємодії зі ЗМІ та міжнародного співробітництва Державної служби геології та надр України;

Канашевич Андрій Вікторович – т.в.о. начальника Куп'янської районної військової адміністрації;

Корзун Сергій Валентинович – начальник відділу охорони і захисту лісів Державного агентства лісових ресурсів України;

Кудінова Тетяна Михайлівна – начальник Харківського регіонального центру з гідрометеорології Державної служби України з надзвичайних ситуацій;

Недашківський Сергій Миколайович – заступник Голови Державного агентства водних ресурсів України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій та цифровізації;

Кухар Олександр Васильович – голова постійної комісії Харківської обласної ради з питань екології, природокористування, охорони довкілля, надзвичайних ситуацій та ліквідації їхніх наслідків;

Лаврик Володимир Вікторович – начальник Міжрегіонального центру гуманітарного розмінування та швидкого реагування Державної служби України з надзвичайних ситуацій;

Лисенко Олександр Григорович – начальник Північно-Східного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства;

Мураєва Валерія Олегівна – заступник голови Харківської обласної ради;

Нерета Андрій Костянтинівич – директор Департаменту захисту довкілля та природокористування Харківської обласної військової адміністрації;

Помазан Олександр Миколайович – директор національного природного парку «Гомільшанські ліси»;

Сидоренко Андрій Юрійович – начальник Державної екологічної інспекції у Харківській області;

Синегубов Олег Васильович – начальник Харківської обласної військової адміністрації;

Смаль Віктор Ігорович – заступник Голови Державного агентства лісових ресурсів України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації;

Столяренко Тетяна Михайлівна – депутат Харківської обласної ради, член постійної комісії Харківської обласної ради з питань екології, природокористування, охорони довкілля, надзвичайних ситуацій та ліквідації їхніх наслідків;

Субботенко Олександр Сергійович – завідувач сектору з координації та контролю територіальних та міжрегіональних територіальних органів Державної екологічної інспекції України;

Суботін Віктор Георгійович – депутат Харківської обласної ради, член постійної комісії Харківської обласної ради з питань екології, природокористування, охорони довкілля, надзвичайних ситуацій та ліквідації їхніх наслідків;

Терехов Ігор Олександрович – Харківський міський голова;

Тимошко Володимир Володимирович – начальник Головного управління Національної поліції в Харківській області;

Усов Володимир Вікторович – перший заступник начальника Харківської районної військової адміністрації;

Федоренко Олександр Вікторович – начальник Управління організаційної діяльності Державної екологічної інспекції України;

Фільчаков Олександр Васильович – керівник Харківської обласної прокуратури.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ

<i>Питання для розгляду</i>
<p>Проблеми довкілля та шкода, нанесена повномасштабним вторгненням російських військ в Україну</p> <p style="text-align: center;"><i>Доповідач: Голова Комітету Бондаренко Олег Володимирович голова підкомітету Якименко Павло Віталійович секретар Комітету Фельдман Олександр Борисович</i></p>

Голова Комітету Бондаренко О.В. закликав хвилиною мовчання вшанувати пам'ять тих, чиє життя забрала збройна агресія Російської Федерації (далі – РФ). Олег Володимирович запевнив, що місто Харків завжди асоціюватиметься з Мужністю і Незламністю.

СЛУХАЛИ: Голову Комітету Бондаренка О.В. про виїзне засідання Комітету до м. Харкова та Харківської області на тему: «Проблеми довкілля та шкода, нанесена повномасштабним вторгненням російських військ в Україну». Виїзне засідання відбулося відповідно до плану роботи Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування на період дев'ятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання.

Бондаренко О.В. подякував усім за небайдужість до питань довкілля у воєнний час. Зазначив, що Комітет разом з центральними органами виконавчої

влади, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями з початку широкомасштабної російської військової агресії проти України оцінює масштаби злочинів проти довкілля. Так, чи не вперше у світовій історії Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України і Державною екологічною інспекцією України ведеться оцінка таких збитків відповідно до розробленої методики.

Величезні збитки нанесені всім компонентам довкілля, знищені або пошкоджені об'єкти інфраструктури, які забезпечували очистку стічних вод та викидів в атмосферне повітря, греблі на водосховищах та річках. Харківщина з перших днів російського вторгнення зазнала масштабних руйнувань, окупації значної частини області і сьогодні потерпає від ворожих обстрілів.

Олег Володимирович навів декілька фактів щодо збитків, зокрема за розрахунками державних інспекторів з охорони навколишнього природного середовища Харківської області за рік війни російська агресія завдала збитків довкіллю Харківщини на суму 345 млрд 987 млн грн; загальний розмір шкоди, завданої засміченням землі та забрудненням ґрунтів складає 342 млрд грн, а площа цих територій складає більше 5 млн м²; загальна сума збитків за забруднення атмосферного повітря, що було наслідком горіння тисяч тон нафти та нафтопродуктів, інших об'єктів та наслідком лісових пожеж, склала майже 3,5 млрд грн. Лише на осінь 2022 року вигоріло лісів загальною площею 1186,4 га, орієнтовні збитки становлять 365 млн грн. Потребують проведення робіт з розмінування 164,8 тис. га лісових насаджень.

Голова Комітету зазначив, що учасники виїзного засідання Комітету 09 березня 2023 року побачили вражаючі масштаби руйнувань, зокрема руйнування гідротехнічної споруди біля с. Гороховатка Ізюмського району, що призвело до суттєвого зменшення об'єму Оскільського водосховища та шкоди об'єкту природно-заповідного фонду – регіональному ландшафтному парку «Червонооскільський»; руйнування житлового масиву в районі Північної Салтівки м. Харкова; наслідки пошкодження ландшафтного парку «Фельдман-екопарк», спричинені активними бойовими діями.

Бондаренко О.В. подякував всім працівникам Харківської області, які незважаючи на надзвичайну небезпеку працювали та продовжують свою роботу, зокрема працівники об'єктів природно-заповідного фонду, лісівники, рибоохорона, державна служба з надзвичайних ситуацій, водники – всі, причетні до охорони довкілля.

Висловив сподівання на конструктивний діалог та отримання пропозицій щодо ефективних заходів зі збереження і відновлення довкілля, і на прикладі Харківської області напрацювати рекомендації щодо «зеленого» відновлення нашої країни. Попросив всіх бути максимально лаконічними і дотримуватись регламенту для виступу.

В обговоренні взяли участь: Синегубов О.В., Якименко П.В., Терехов І.О., Гречаник Р.М., Фельдман О.Б., Іванов Є.Г., Фільчаков О.В., Сидоренко А.Ю., Лисенко О.Г., Божко Т.В., Дриль В.В., Волобуєв О.В., Прощук Е.П., Матусевич О.Б., Криворучкіна О.В.

Начальник Харківської обласної військової адміністрації Синегубов О.В. подякував народним депутатам України, за підтримку Харківщини у такий тяжкий час – під час збройної агресії. З початку агресії РФ проти України і дотепер Харківська область щодня перебуває під ворожими обстрілами.

Поінформував, що загальна кількість населення у Харківській області складає 1,9 млн, з них 1,1 млн – це населення м. Харкова, через повномасштабне російське вторгнення кількість внутрішньо переміщених осіб складає близько 468 тис., 561 дитина вивезена до РФ, з них 336 дітей повернуто до України. У Харківській області було окуповано 597 населених пунктів, наразі 526 населених пункти деокуповані повністю, 39 деокуповані частково, 29 населених пунктів залишаються окупованими, вони зокрема знаходяться на лінії фронту та щоденно обстрілюються.

Олег Васильович поінформував, що станом на 01 березня 2023 року внаслідок російського повномасштабного вторгнення на Харківщині загинуло 1806 людей, з них 74 дитини, постраждали – 2741 особи. Загальна кількість пошкоджених об'єктів – 20 373, серед них критична інфраструктура.

На Харківщині утворено 26 військових адміністрації на звільнених від окупанта територій. Наразі відбувається відновлення роботи критичних об'єктів, які були в більшості випадків взагалі зруйновані, відновлюється електропостачання, водопостачання та газопостачання домоволодінь. Відновлюємо освітній процес у онлайн режимі та роботу медичних закладів.

Синегубов О.В. зазначив, що ситуація щодо розмінування у Харківській області досить складна, адже більша частина території вважається потенційно небезпечною. Підрозділами ДСНС, зведеними загонами Національної поліції, військовими саперами було ліквідовано майже 52 тис. вибухонебезпечних предметів.

Щодо проведення весняно-польових робіт, то загальна кількість земель сільськогосподарського призначення у області складає понад 1 млн 200 тис. га, у 2023 році весняно-польові роботи заплановано здійснити на 634 тис. га. Крім цього, начальник Харківської обласної військової адміністрації поінформував про відбудову та відновлення області.

Якименко П.В. привітав всіх на Харківщині та зазначив, що екологічна ситуація у країні вкрай тяжка, і терористи забирають не лише життя людей, а й знищують інфраструктуру та задають величезних збитків навколишньому природному середовищу. Найближчим часом державні органи влади мають спільно розробити концепції та програми щодо відновлення екології України.

Павло Віталійович зауважив, що великою проблемою для області є розмінування, адже область – одна з найзабрудненіших областей вибухонебезпечними предметами. Також, окрім довоєнних проблем у сфері поводження з відходами, наразі у області з'явилися нові проблеми – значна кількість відходів руйнувань. Потужності щодо оброблення відходів війни в області відсутні.

Терехов І.О. подякував за проведення виїзного засідання Комітету на Харківщині і окремо подякував Фельдману О.Б. за підтримку жителів Харкова та міста в цілому.

Харківський міський голова підкреслив, що руйнування у м. Харкові вражаючі, зокрема зруйновано більше 5 тис. житлових будинків, 500 з них не підлягають відновленню, 150 тис. мешканців Харкова залишилися без домівок; пошкоджено 120 – закладів освіти, 108 – дошкільних закладів освіти, 78 – об'єктів охорони здоров'я, 16 – об'єктів культури.

Військова російська агресія позначилася не лише на інфраструктурі міста, а й стала одним із чинників забруднення навколишнього природного середовища. За попередніми підрахунками екологічні збитки становлять близько 200 млрд грн, руйнування призвели до накопичення будівельних відходів, залишків канцерогенних матеріалів, пластику, скла, що потребують термінової переробки. Наразі захоронення основної маси відходів здійснюється на Дергачівському полігоні твердих побутових відходів, який до вересня 2022 року був також окупований. Сміття протягом 6 місяців вивозилося на одну із вулиць м. Харкова. Попри труднощі Харківська міська рада продовжує реалізацію проекту «Нове будівництво комплексу з переробки твердих побутових відходів з системою збору, утилізації полігонного газу та виробництва електричної енергії у м. Дергачі Харківської області».

Також Ігор Олександрович звернув увагу, що через бойові дії проблема якісного стану річок стала ще більш актуальною, адже російські війська завдали цілеспрямованих ударів по інфраструктурі зі збору, очищення та постачання води. Зазначив, що у період дії військового стану існує нагальна потреба щодо актуалізації законодавства, яке регулює господарські відносини з суб'єктами господарювання, віднесених до об'єктів критичної інфраструктури з метою запобігання зупинки їх діяльності і недопущення екологічної та техногенної катастрофи у регіоні.

Терехов І.О. відзначив щодо погіршення показників атмосферного повітря, зокрема за його словами, через постійні обстріли в Харкові сталося безліч пожеж, що супроводжувалися викидами в атмосферу продуктів горіння. Також місто втратило багато зелених насаджень, обсяг пошкоджень сягає більше 2 тис. дерев.

Міський голова наголосив, що впевнений у тому, що разом буде знайдено шляхи вирішення зазначених проблем, реалізовано всі поставлені завдання.

Бондаренко О.В. подякував Ігорю Олександровичу за виступ і за його щоденну роботу. Також відзначив, що у 2022 році було ухвалено новий, європейського зразка Закон України «Про управління відходами». Відповідно до нього необхідно створити у Харкові прогресивну модель управління відходами: сортування, створення інфраструктури, переробки. І йти до того, щоб на полігони потрапляли тільки ті відходи, які не підлягають переробці. Крім того внаслідок бойових дій і в повітрі, і на землі утворюється безліч шкідливих речовин, і Комітет законодавчо працює над тим, щоб запровадити цілісний моніторинг навколишнього середовища. Комітет екологічної політики та природокористування підтримує ідею щодо «зеленого» відновлення міста та бажає, щоб м. Харків став зразком з відновлення для інших міст, які будуть відновлювати після перемоги України.

Гречаник Р.М. нагадав, що сьогодні 380 день російського вторгнення на українську землю і про те, що Україна мужньо тримає оборону. Державні інспектори з охорони навколишнього природного середовища Харківської області здійснюють фіксацію злочинних наслідків російської агресії на території Харківщини з метою встановлення фактів екоциду та шкоди, заподіяної довіллю бойовими діями та нараховують за новою методикою збитки. Наголосив, що ворог обов'язково понесе відповідальність за всі злочини.

Руслан Мар'янович поінформував, що за попередніми підрахунками, загальна шкода довіллю наразі складає понад 2 трлн грн: це і засмічення земель, водойм, повітря, спалені ліси, корисні копалини, знищене біорізноманіття, зруйновані об'єкти і території природно-заповідного фонду.

Також Перший заступник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України, відзначив, що Росія провокує кліматичну кризу через викиди парникових газів, ядерну та радіаційну – через ситуацію із ЧАЕС та ЗАЕС, гуманітарну. Гречаник Р.М. наголосив, що відплата неминуча, і важливо, що у нас є міжнародна підтримка.

Фельдман О.Б. зазначив, що в Україні через російську агресію багато природних парків та зелених зон заміновані. Регіональний ландшафтний парк «Фельдман-екопарк» (далі – РЛП) не є виключенням, адже розташований неподалік від м. Харкова. З першого дня російського вторгнення в Україну й до того часу, коли ворога у Харківській області було «відкинуто» до державного кордону, територія РЛП зазнавала обстрілів та бомбардувань. Як наслідок, інфраструктура парку практично повністю знищена: зруйновано об'єкти нерухомого майна та вольєри тварин, загинули тварини та знищено велику кількість об'єктів рослинного світу, а територія парку вкрита вибухонебезпечними предметами. У РЛП багато дерев впало від вибухів чи побиті снарядами. Існує проблема розмінування через повалені дерева, а прибрати дерева проблемно через замінування.

Секретар Комітету з питань екологічної політики та природокористування, засновник екопарку Олександр Фельдман, наголосив, що територію необхідно розмінувати у найкоротші терміни, оскільки люди, незважаючи на перестороги, продовжують відвідувати зелені зони. Без розмінування не можливо почати відновлення екопарку.

Заступник начальника Харківської обласної військової адміністрації Іванов Є.Г. підкреслив, що внаслідок бойових дій у Харківській області потерпають всі природні ресурси: землі від забруднення та засмічення різного виду відходами, атмосферне повітря – від щоденних викидів внаслідок вибухів та пожеж, водні об'єкти, лісові ресурси, тваринний світ, природно-заповідний фонд. За даними Державної екологічної інспекції у Харківській області сума шкоди та збитків докілью, спричинених агресією РФ проти України на сьогодні складає 345,9 млрд грн, і дана цифра щодня зростає.

Органами влади на місцях створені комісії для визначення масштабів шкоди та збитків, відповідно до затвердженого порядку, завданих Україні внаслідок збройної агресії РФ.

З метою вивчення стану довкілля та використання природних ресурсів, Харківською обласною військовою адміністрацією створена робоча група з питань використання та охорони земель, природних ресурсів і охорони довкілля, що дозволить визначити проблемні питання і шляхи їх вирішення. У зв'язку з агресією РФ об'єктивним є зменшення надходжень до спеціальних фондів місцевих бюджетів (фондів охорони навколишнього природного середовища), що свідчить про неможливість реалізації природоохоронних заходів в умовах відновлення Харківської області.

Регіон має надзвичайно низьку забезпеченість водними ресурсами. Краснопавлівське водосховище є наливним та слугує джерелом для задоволення питних потреб населення області, тому важливим є вчасне фінансування та проведення заходів з водообміну. Пошкодження ворожими обстрілами гідротехнічних споруд призвело до порушення режимів роботи Печенізького водосховища, а також знищення Оскільського водосховища. Українські екологи визначили осушення цього водосховища однією з найбільших змін у довкіллі, що сталася за час війни.

Харківська область налічує 247 заповідних об'єктів загальною площею 74,8 тис. га, з них 84 були тимчасово окуповані. Відомо про пошкодження та знищення окремих територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Загальна площа лісів та інших лісовкритих площ області, згідно з державним лісовим кадастром, становить 419,4 тис. га. Значна частина території лісових насаджень потребує піротехнічного обстеження та розмінування. Також гостро стоїть питання функціонування деокупованих держлігоспів через майже повне пошкодження державного майна – знищені адміністративні будівлі, складські приміщення, викрадена оргтехніка, паливно-мастильні матеріали,

лісоматеріали, документація. За 2022 рік у лісових насадженнях виявлено 136 лісових пожеж на площі 1,5 тис. га. У зв'язку з неможливістю використання близько половини площ від загальної кількості лісових ресурсів, знижена і спроможність у забезпеченні дров'яною сировиною населення регіону та потреб Збройних сил України.

Заступник начальника Харківської обласної військової адміністрації Євген Іванов зазначив, що наразі близько 20 іноземних фірм проходять процедуру отримання дозволу на розмінування територій нашої країни. Незабаром мають отримати усю необхідну документацію та долучитися до роботи з нашими піротехнічними підрозділами.

Під час виступу заступник начальника Харківської ОВА Євген Іванов зазначив, що на території Харківщини обліковується 79 місць видалення твердих побутових відходів та 6 полігонів промислових відходів, при експлуатації яких раніше допускались численні порушення законодавства. Нині в цьому питанні допоможе новий закон європейського зразка щодо поводження з відходами. Окрім цього, він додав, що раніше було розпочато будівництво більш сучасних комплексів з переробки відходів у Богодухові, Люботині, Вовчанську. Проте нині у Вовчанську це будівництво «заморожено». Доцільно у регіоні розробити новий план поводження з відходами, посилити спроможності регіональних та місцевих органів влади і впровадити досвід Європейського Союзу в сферах захисту навколишнього середовища та протидії кліматичним змінам. Подібний проект вже успішно працює на Київщині та ще в деяких регіонах України. Висловив сподівання, що спільними зусиллями за цей рік буде здійснено розробку плану, технічного завдання, проектної документації, і вже у наступному році – розпочати будівництво.

Фільчаков О.В. керівник Харківської обласної прокуратури також додав, що війна завдає колосальної шкоди довкіллю. Війна забирає найцінніше – життя. Завдає колосальний руйнівний вплив на екологічну ситуацію в регіоні. Прокуратурою розслідуються випадки навмисного чи випадкового завдання шкоди навколишньому природному середовищу. Цією категорією проваджень в першу чергу займається Спеціалізована екологічна прокуратура Офісу Генерального прокурора, робота якої на даний час першочергова спрямована на фіксацію та організацію розслідування військових злочинів у сфері екології.

Олександр Фільчаков також звернув увагу присутніх на стан Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут», де розміщена єдина у світі наукова ядерна підкритична установка «Джерело нейтронів» та сховище ядерних матеріалів. З початку військової агресії Інститут піддавався масштабним обстрілам з різних видів озброєння. Найстрашніше, що на ядерний об'єкт окупанти скинули авіаційну бомбу. Своїми цинічними діями російські терористи спричинили Інституту матеріальних збитків на суму понад 30 млн грн, а навколишньому природному середовищу на майже 15 млрд грн.

За процесуального керівництва обласної прокуратури проводиться досудове розслідування щодо порушення законів та звичаїв війни та за фактом екоциду. Наразі триває ряд експертиз, після проведення яких буде вирішено питання щодо повідомлення про підозру одному з генералів російської армії, який командував так званою «спеціальною військовою операцією», у скоєнні вказаного воєнного злочину.

Керівник Харківської обласної прокуратури поінформував, що триває розслідування за фактами знищення Оскільського водосховища, а також ландшафтного парку «Червонооскільський» на території Ізюмського та Куп'янського районів області, збитки сягають понад 3 млрд грн. Правоохоронцями розслідується пошкодження території та знищення понад трьохсот рідкісних тварин та птахів у ландшафтному парку «Фельдман-Екопарк». Найтрагічніше, що під час евакуації тварин загинув 15-річний волонтер.

Фільчаков О.В. наголосив, що наша спільна мета – притягнення до відповідальності воєнних злочинців, а кожен колаборант, російський військовий, командир держави-агресора відповість за скоєне.

Наприкінці виступу Керівник обласної прокуратури запропонував розробити правовий механізм відповідальності за заподіяння екології збитків та порядків їх відшкодування. Також підтримав пропозицію Офісу Генерального прокурора щодо необхідності удосконалення правового регулювання кримінальної відповідальності за вчинення екоциду, зокрема шляхом розробки оновленої редакції статті 441 КК України, за необхідності внесення змін до інших нормативно-правових актів.

Сидоренко А.Ю. зазначив, що Державна екологічна інспекція України нараховує збитки, зокрема земельним ресурсам, ґрунтам, атмосферному повітрю, водним об'єктам, рослинному та тваринному світу внаслідок надзвичайної ситуації та збройної агресії.

За розрахунками державних інспекторів з охорони навколишнього природного середовища Харківської області за рік війни російська агресія завдала збитків довкіллю Харківщини на суму близько 345 млрд грн.

Державні інспектори продовжують фіксацію злочинних наслідків російської агресії на території Харківщини з метою встановлення фактів екоциду та шкоди, заподіяної довкіллю бойовими діями. Однак, необхідно якнайшвидше розмінувати територію Харківщини та всієї України для розрахування загальної суми збитків.

Начальник Північно-Східного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства Лисенко О.Г. доповів про вплив воєнних дій на лісову систему Харківської області, її відновлення та перспективи розвитку.

Площа лісів та інших лісовкритих площ у Харківській області згідно державного лісового кадастру – 419, 4 тис. га.

Головною проблемою у веденні лісового господарства є неможливість відновлення повноцінної роботи підприємств на деокупованих територіях та в районах ведення активних бойових дій через замінування територій. Початок воєнних дій у 2022 році співпав із підготовкою лісових господарств Харківщини до весняної компанії з реалізації екологічної ініціативи «Масштабне заліснення України» в рамках виконання Указу Президента України «Про деякі заходи щодо збереження та відтворення лісів» від 07.06.2021 № 228/2021. Заплановані відповідні заходи не були проведені у попередньо визначених обсягах.

Лисенко О.Г. поінформував, що доступ до більшої частини мисливських угідь відсутній, у зв'язку із чим проведення користувачами мисливсько-господарських робіт, обліків мисливських тварин та розрахунків збитків, завданих збройною агресією з боку РФ, неможливий.

Повномасштабне російське військове вторгнення на територію України призвело до суттєвого впливу воєнних дій на забезпечення дровами населення області, а також створило умови щодо необхідності постачання широкого спектру лісоматеріалів для потреб ЗСУ.

Олександр Григорович зазначив, що складність обрахування заподіяної шкоди на Харківщині полягає у тому, що значна частина лісових масивів та мисливських угідь залишаються замінованими, а деякі площі до цього часу знаходяться під окупацією. Наразі Державною екологічною інспекцією у Харківській області нараховано 3,3 млрд грн збитків лісовій екосистемі.

Проблемні питання ведення лісового та мисливського господарства на деокупованій території Харківської області: дуже низькі темпи піротехнічного обстеження лісів; відсутність забезпечення спеціалістами лісового господарства державних лісгосподарських підприємств; неможливість підготовки ґрунту для створення лісових культур; неможливість проведення перевірочних заходів по встановленню всіх випадків лісових пожеж і незаконних порубів.

Божко Т.В. підкреслила, що війна РФ проти України є загрозою для водної безпеки України, яка створює нові глобальні ризики та породжує гуманітарну кризу, порушуючи базові права людини. 80 % питних та побутових потреб населення забезпечуються з поверхневих водойм, що є ризиком для виникнення гуманітарної катастрофи.

У перші тижні повномасштабного російського вторгнення в Україну ракетним ударом було пошкоджено гідротехнічні споруди на Оскільському водосховищі (р. Оскіл, суббасейн Сіверського Дінця), що призвело до значного зниження води у водосховищі та втрати такої функції, як забезпечення багаторічного регулювання стоку.

Тетяна Василівна поінформувала, що Регіональним офісом водних ресурсів у Харківській області проводиться дослідницький та операційний моніторинг якісного стану вод, спостереження за фізико-хімічними показниками водних об'єктів області. Висловилася щодо потреби створення у Регіональному офісі мобільної лабораторії державного моніторингу Харківської області.

Дриль В.В. поінформував, що головними водними об'єктами на яких здійснюється основна частина рибогосподарської діяльності на території Харківської області є Печенізьке водосховище (площею 8,6 тис. га) та Оскільське водосховище (площею 12,2 тис. га).

Також відзначив, що у прибережних смугах цих водосховищ триває висока мінна небезпека через близькість до лісосмуг, а також існує небезпека обстрілів, у зв'язку з близькістю їх розташування до лінії розмежування в зоні ведення бойових дій.

Незважаючи на існуючі загрози та перешкоди, а також враховуючи відсутність з грудня 2022 року будь-якої охорони водних біоресурсів на Печенізькому водосховищі, двоє державних інспекторів Управління майже на постійній основі здійснюють рибоохоронні заходи на вказаному водосховищі, перешкоджаючи незаконному добуванню водних біоресурсів.

Дриль В.В. поінформував, що протягом 2022 року державними інспекторами Управління проводились рибоохоронні рейди, за результатами яких нараховано збитків, завданих рибному господарству на загальну суму майже 12 млн грн.

Одна з найбільших змін у довкіллі, що сталась через російську агресію – це руйнування одного із затворів греблі Оскільського водосховища. Руйнація греблі Оскільського водосховища призвела до того, що вся вода пішла спочатку у річку Оскіл, а потім до Сіверського Дінця. В результаті запаси води знищено, а екосистема водойми зазнала непоправних втрат.

За інформацією Регіонального офісу водних ресурсів у Харківській області станом на перше липня 2022 року на Печенізькому водосховищі рівень води становив майже на 2 метри нижче допустимого рівня НПР (нормальний підпертий рівень), у зв'язку із підривом дамби цього водосховища.

Володимир Володимирович зазначив, що встановлення мінімального розміру оплати праці на рівні 6 - 7 тис. грн призвело до звільнення інспекторського складу, що практично унеможливило виконання в повному обсязі покладених на Управління завдань. Повна відсутність забезпечення Управління матеріально-технічними засобами робить неможливим виконання рибоохоронної роботи.

Заступник начальника управління – начальник відділу охорони водних біоресурсів «Рибоохоронний патруль» Управління Держрибагентства звернувся до народних депутатів щодо ініціювання внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2023 рік», а саме: встановлення належного

розміру фінансування оплати праці працівників Управління, а також матеріально-технічного забезпечення.

Начальник Головного управління ДСНС України у Харківській області Волобуєв О.В зосередив увагу на тому, що одним із найбільш негативних наслідків вторгнення на територію України окупаційних російських військ стало масштабне забруднення територій та населених пунктів мінами та іншими вибухонебезпечними предметами. Зазначив, що під тимчасовою окупацією знаходилося близько 40 % території Харківської області. Відразу після деокупації цих територій розпочалися роботи з гуманітарного розмінування і в минулому році було очищено від ВНП територію понад 2644 га. Проте роботи у цьому напрямку досить багато.

Олександр Волобуєв поінформував, що при виконанні робіт з розмінування території Харківської області загинуло 7 і поранено 23 сапери ДСНС України, відомо про 123 випадки підриву цивільного населення внаслідок спрацювання ВНП (18 осіб загинуло, 105 отримали поранення). Зазначив, що наразі надзвичайно важливим є придбання захисного спорядження та обладнання для рятувальників. На одному з підприємств уже виготовлено модель взуття, завдяки якому вдасться уникнути випадків втрати кінцівок у саперів.

Волобуєв О.В відмітив, що основним завданням на 2023 рік залишається відновлення роботи об'єктів критичної інфраструктури. Зокрема, важливе питання розмінування сільгоспугідь з метою забезпечення роботи фермерів. Наразі працівники ДСНС України у Харківській області продовжують виїжджати на виклики за зверненнями громадян.

Прошук Е.П. подякував народним депутатам України і всім учасникам виїзного засідання за плідну роботу, а також міжнародним партнерам за підтримку і допомогу. Висловив свої враження від побачених руйнувань спричинених активними бойовими діями, зокрема житлового масиву в районі Північної Салтівки м. Харкова, наслідків пошкодження ландшафтного парку «Фельдман-екопарк», знищення Оскільського водосховища.

Наголосив, що необхідно фіксувати всі злочини проти довкілля, і Росія має виплатити репарації за екоцид, наслідки якого будуть відчувати багато поколінь.

Матусевич О.Б. подякував за теплий прийом на Харківщині та звернувся до учасників засідання Комітету щодо надання пропозиції до Комітету стосовно удосконалення законодавства, зміни яких необхідні через російську агресію. Підкреслив, що перемога буде за Україною.

Криворучкіна О.В. подякувала від імені народних депутатів – членів Комітету за якісну організацію виїзного засідання Комітету. Зазначила, що робота з підрахунку збитків дуже важлива, адже Україні необхідні кошти для

відбудови країни, зокрема відновлення катастрофічних масштабів екологічних проблем. Наразі розробляються механізми компенсації збитків завданих військовою агресією РФ.

Завершуючи засідання Комітету, Олег Бондаренко висловив вдячність усім його учасникам. Зазначив, що під час засідання обговорили надзвичайно важливі питання проблем довкілля та шкоди нанесеної повномасштабним вторгненням російських військ в Україну. Попросив всі пропозиції надати Комітету з метою їх опрацювання та прийняття відповідного рішення Комітету. Бондаренко О.В. висловив сподівання, що невдовзі Україна переможе і разом почнемо відбудовувати країну та відновлювати її довкілля!

Матеріали виїзного засідання Комітету додаються.

УХВАЛИЛИ:

1. Інформацію представників Харківської обласної військової адміністрації, Харківської міської ради, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Офісу Генерального прокурора, Національної поліції України, Державного агентства водних ресурсів України, Державного агентства лісових ресурсів України, Державного агентства меліорації та рибного господарства України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Державної екологічної інспекції України, Державної служби геології та надр України та територіальних управлінь взяти до відома.

2. Затвердити рекомендації за результатами виїзного засідання на одному з наступних засідань Комітету.

Відповідальні: Голова Комітету Бондаренко Олег Володимирович
голова підкомітету Якименко Павло Віталійович
секретар Комітету Фельдман Олександр Борисович
Воловенко Ольга Петрівна
Лопушенко Олександр Іванович

Голова Комітету

О. Бондаренко

Секретар Комітету

О. Фельдман